

Falchs

42

Grup de divulgació
de la història de Fals

FULLS DE DIVULGACIÓ DE LA HISTÒRIA DE FALS

NOVEMBRE 2007, NÚMERO 42

Mas de Torre Cabrera (2ª part)

A finals del segle XV es va extingir la línia masculina que portava un cognom que coincidia amb el nom del mas Torre Cabrera, i el mas va passar sota el domini d'un pagès cognominat Trull, amb l'àlies de Jaume Andreu.

Relatarem ara la història dels Trull, una família de Monistrollet amb múltiples ramificacions, que es va instal·lar en diverses cases de Fals.

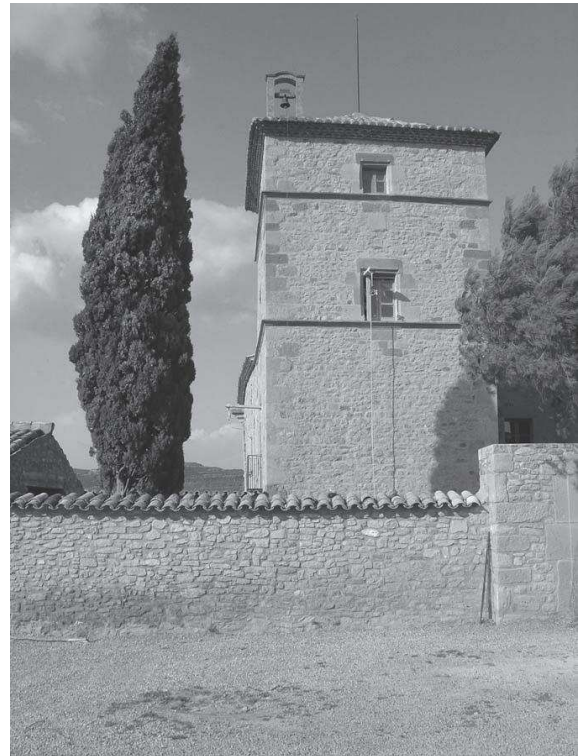
El Trull més antic que hem localitzat és Pere Trull, el qual el 1280 va comprar a Pere de Escala la quarta part d'un alou situat a la Closa de Manresa. El 1313 Ramon Trull va esposar amb Francesca, filla de Ramon de Comellas i Berengària. Es fa constar que el Ramon és l'hereu del mas Trull, situat al terme de Santa Maria de Monistrollet. Aquest mas no existeix ara, almenys amb aquest nom, però segons una afrontació, les terres del mas Trull tocaven amb les del mas Sussanya de Manresa, així que el podem situar cap aquell cantó. El 1459 Pere Trull va comprar per 30 lliures a Pere Bosch de Monistrollet el mas Bosch, també conegut com el Bosch de les Dues Cabres. Es possible que els dos masos es fonguessin en un de sol, ja que al segle XVI l'hereu Trull habitava el mas Bosch.

Jaume Andreu Trull, fill de Pere, va casar-se el 1462 amb Joana, filla del pareire Francesc Vilella de Manresa. Els seus successors va ser coneguts com els Jaume Andreu, i d'aquí li ve el nom actual del mas Jaumeandreu de Fals, tal com veurem oportunament.

El Jaume Andreu tenia uns certs drets sobre el mas Puig Oliver de Fals, segurament a causa d'un primer casament amb Eulàlia, filla de Llorenç Puig Oliver i Magdalena. El 1466 va tenir una disputa sobre aquesta qüestió amb Angelina, casada al mas Solà de Fals, que constava com hereva del Puig Oliver. Les dues parts van nomenar àrbitres per pactar una sortida digna a la controvèrsia.

El Jaume Andreu tenia dos fills; l'hereu Bernat va heretar el mas de Monistrollet, mentre que el Joan va abandonar el seu poble i es va instal·lar al mas Torrecabrera de Fals.

No es limitaria aquí la relació de la família Trull amb Fals, ja que dos dels fills del Bernat Trull també s'establirien a Fals, el Segimon per compra del mas de la Torre, i l'Antoni per via de matrimoni amb la pubilla del mas Bosc. Un altre membre del clan Jaume Andreu també va ocupar durant uns anys el mas Gabriela. Tot això es pot consultar en els apartats dedicats als masos esmentats.

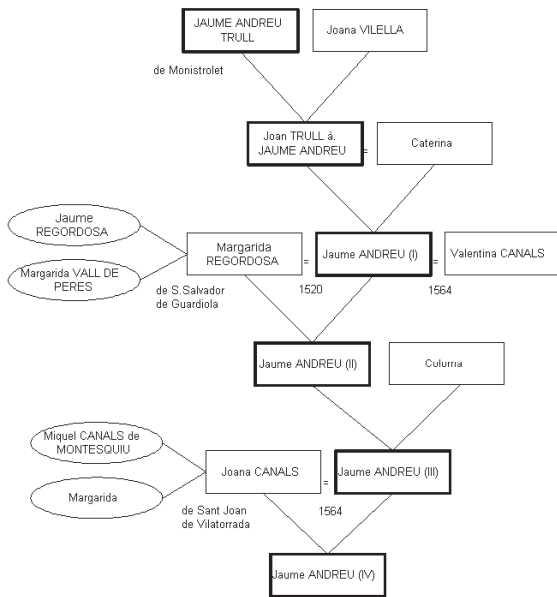

Torre del mas Jaumeandreu

El 1491 Joan Trull, àlies Jaume Andreu, encara era a Monistrollet, segons una consignació que va fer d'una parella de bous, però el 1498 ja el trobem a ell i a la seva muller Caterina pagant uns deutes que gravaven el mas Puig Oliver, una heretat que estava unida al mas de Torre Cabrera. Una hipòtesi per explicar l'entrada del Trull seria que la Caterina fos una filla de Nadal Alivons i Agnès Torracabrera, i per tant, pubilla del mas.

En aquesta època sovintegen les mostres de l'activitat comercial del Joan. El 1502 deu 15 florins d'or a Joan Rourich per una mula negra, el 1504 queda a deure 36 lliures per una mula gris, el 1512 dona poders al seu gendre per cobrar uns deutes als amos de Boixeda i Torreblanca, el 1513 compra un mul negre a Pau Coll, de Monistrol, el 1514 es ven un tros de vinya i olivers a la part anomenada la Serra, al terme de Manresa, i una casa al carrer de Vilanova, i el 1518 compra a crèdit una mula de color de pèl de rata, valorada en 30 florins.

El Joan i la Caterina van casar la seva filla Margarida el 1509 amb el jove Joan Roca, natural de Sant Llorenç Savall, però resident de Callús. Van prometre un dot de 25 lliures.

res, però com que no disposaven d'aquesta quantitat, van posar com a penyora el mas Puig Oliver, on van instal·lar-s'hi a viure els noucasats. També van hipotecar al seu nom una propietat a Sant Mateu, anomenada mas Romaní.

El 1511 van casar la Joana amb Gabriel Cadavall, de Buades. El Gabriel es va quedar a treballar al mas Torre Cabrera i els sogres li van assignar un salari de 6 lliures anuals, a més de la despesa. En els capítols es pot llegir el següent paràgraf: *...que si en Jaume, fill dels dits Johan andreu e caterina, com sera gran no volra la heretat lur, per la soldada que dit gabriel y hauria gonyada, en tal cas lo dit gabriel haia de donar al dit Jaume andreu quaranta lliures barceloneses, e que la heretat lur sia de la dita Johana e de dit gabriel cadavall...*

Uns anys més tard va morir la Caterina i el Joan va decidir que necessitava una altra companya. El 1520 es van signar uns dobles capítols matrimonials; el vidu Joan Andreu, àlies Trull, es va casar amb la vídua Margarida Valdeperes, mentre que el seu fill Jaume Andreu ho va fer amb Margarida Regordosa. La Margarida era la pubilla del mas de Vall de Peres, de Sant Salvador de Guardiola, i en primeres núpcies havia estat muller de Jaume Regordosa, de manera que les Margarides eren mare i filla.

El 1538 ja apareix Jaume Andreu (I) com a hereu de Torre Cabrera en la compra d'un bou de pèl vermellós. El 1543 va vendre les herbes del mas a Joan Oliveras de Valldeishorts, a raó de 10 lliures per cada un dels 4 anys. En el contracte es va reservar el dret de poder-hi pasturar un ramat de 100 cabres. El 1545 és protagonista d'una disputa amb el seu cosí Pere Andreu de Monistrollet a causa de certs drets sobre el mas Trull, d'on procedien els Trull. El 1548 va reconèixer al rector de Fals un deute de 5 lliures per un aniversari que el seu pare havia ordenat en el seu testament. Consistia en una missa que s'havia de dir cada any l'endemà de sant Vicenç. El rector tenia l'obligació d'anunciar-ho des de la trona el diumenge anterior perquè tothom se n'assabentés i pogués assistir-hi. El 1550 apareix en la compra de dos bous, un blanc i l'altre castany, a un tal Rafel Junyent, que habita al mas Vilaseca

de Cornet. El 1565 es ven per 27 lliures un hort prop del portal de Valldaura de Manresa. El 1566 signa un debitori al noble Pere de Aymerich de 16 lliures i 16 sous per vuit quintars de ferro. El mateix any compra a un serrador dit Joan Carrachs tretze cases d'abelles que el serrador té en les terres del Jaume Andreu. Les abelles eren cares, ja que n'hi paga 7 ducats. El 1567 reconeix que deu 44 lliures a un de Salelles que li ha venut dues parelles de bous. I aquell mateix any es ven per 40 lliures un tros de vinya i olivar que posseeix a la partida de Campredon de Manresa.

El 1546 el Jaume va arrendar els seus masos de Torre Cabrera i Puig Oliver a Joan Oliveres per un període de quatre anys. El desembre de 1556 Jaume Andreu va fer un nou arrendament del seu mas a dos pagesos, Antic Ossol, de Granera, i Bernat Greugés, d'Avià. Els tractes entre ells no es van redactar en llatí, com era normal, sinó en català, perquè no hi hagués cap dubte dels drets i deures de cadascú. Abreujant, es pot dir que els arrendataris havien de donar al Jaume Andreu la meitat de la collita, però aquest hi havia de posar la meitat de la llavor i de les despeses del segar i del batre. El document dona informació sobre la mena de productes que en aquell temps es conreaven: *...ab pacte y condició que dels fruit nostre senyor donara, ço es, dels blats, verema, olives, canems, llegums, axi de figues, nous, magranes, com altres fruits, ne agen de donar la meytat al dit Jaume andreu...*

L'arrendament comprenia la casa, però l'amo va posar la condició de poder usar tres habitacions, una part del celler, i l'ús dels llocs comuns de la casa.

Antic Ossol ja feia uns anys que s'estava al poble, hi era des del 1550, que s'havia casat amb una de les filles del mas Lledó (ara Serra).

El Jaume i la Margarida van tenir una filla, l'Agnès, qui van casar el 1558 amb Francesc Oliveras, de la Vall dels Horts, del monestir de Sant Benet de Bages, i també un xicot anomenat Jaume Andreu (II), el qual es va casar amb una tal Coloma. El noi estava destinat a ser l'hereu, però dissortadament va morir abans que el seu pare i l'herència va saltar al nét Jaume Andreu (III).

Durant més d'un segle hi va haver una certa confusió en el cognom dels homes d'aquesta casa. Eren anomenats Jaume Andreu àlies Trull, o Trull àlies Andreu o Jaume Andreu, indistintament, però a la fi va prevaldre una de les formes i aquesta es va a transmetre a les generacions posteriors. Cap a finals del segle XVI va perdre's l'antic nom del mas Torrecabrera i es va consolidar el nom actual de Jaumeandreu. Val a dir també que hi ha un cert grau d'incertesa en relació amb el nom de pila d'alguns dels hereus, anomenats genèricament Jaume Andreu, perquè en diverses ocasions hem trobat en la documentació algun Joan Andreu, que no quadra amb la genealogia que hem donat per bona.

Després d'estar una colla d'anys vidu, Jaume Andreu (I) es va embarcar el 1564 amb un nou matrimoni. Va pactar-lo amb la Valentina, una de les noies solteres del mas Canals de Montesquiú, de Sant Joan de Vilatorrada. Va rebre un dot de 55 lliures, el qual ell va complementar amb una aportació de 27 lliures i mitja. El mateix dia van fer ca-

pítols el seu nét Jaume Andreu (III) amb la Joana, una altra noia del mas Canals, de manera que tot quedava a casa. El dot de la Joana va ser de 90 lliures i l'escreix o donació del nuvi de 45 lliures.

Poc abans del 1570 l'avi va morir i el nét va prendre possessió del mas. Primerament va haver de restituir el dot de la seva jove àvia Valentina, la qual, en quedar-se vídua, va córrer a casar-se amb Jaume Comas de Camps. Per pagar les 100 lliures va haver de vendre al Comas un censal del mateix valor.

El 1576 el Jaume ja era mort, però abans de marxar del món havia engendrat tres fills, dits Jaume, Pere i Joan. Tenien cura dels petits la vídua i els tres tutors que havien es-

tat designats pel difunt; Jaume Coromina, un mercader de la ciutat de Manresa, Jaume Sant Diumenge, i Antoni Bosch, àlies Trull, de Fals. Els tutors van fer el 1577 un préstec a la vídua de 80 quarteres de blat segolós, 30 de forment del bo i 25 de civada, préstec que va ser avalat pel germà gran de la Joana, l'hereu del mas Canals de Montesquiú. Un altre germà solter de la Joana, el Francesc Canals, vivia i guardava el ramat al mas Jaumeandreu, perquè n'havia llogat les herbes.

Uns quants anys després, la Joana va marxar per casar-se amb Pere Subirana, quedant llavors al davant de la casa el seu fill Jaume Andreu (IV), la vida del qual s'explica a la primera part de la història del mas de Jaumeandreu.

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.